

Zbyněk Fiala: Izrael může prohrát

 infokurýr.cz/n/2023/11/15/zbynek-fiala-izrael-muze-prohrat

kurýr

15. listopadu 2023

Cílem Hamásu není ani tak posílit solidaritu na své straně jako spíše odcizit Izrael jeho mezinárodním partnerům a proměnit ho v nepřítele, za kterého jej považuje on sám, píše varovná studie Centra pro strategická a mezinárodní studia ve Washingtonu.

Bílý dům se snaží udržet podporu pro válčící Izrael, zatímco naléhá na premiéra Benjamina Netanjahua, aby postupoval v mezích mezinárodního práva a minimalizoval civilní oběti, píše izraelský deník Al Haaretz. Prezident Joe Biden si je vědom, že má na to k dispozici kratší časové okénko než izraelský premiér, protože v Americe doutná vzpoura uvnitř Demokratické strany a na nižších stupních administrativy. Nedaří se ani ve válce o světové veřejné mínění.

<https://www.haaretz.com/us-news/2023-11-12/ty-article/.premium/biden-under-growing-pressure-from-democrats-to-change-approach-to-israel-hamas-war/0000018b-c39b-da6e-a9df-f39fea480000>

Dodejme, že prezidentu Bidenovi tikají také další miny pod židlí, protože republikánská většina ve Sněmovně reprezentantů může kvůli sporům o podporu Izraele a Ukrajiny zablokovat další financování celé federální vlády, a to by byl opravdu špatný vstup do primárek prezidentských voleb.

Avšak naznačený konflikt krátkodobých zájmů a dlouhodobých rizik je reálný. Je to konflikt mezi krátkodobou příležitostí k (extrémně krvavému) vítězství a mnohem pravděpodobnějším zabřednutím Izraele do vleklé opotřebovací války v Gaze. Množí se varování, že něco takového se nejen nedá vyhrát, ale bude to mít stále nebezpečnější mezinárodní důsledky. Naléhavý společný arabsko-

islámský summit v saúdskoarabském Rijádu, kterého se zúčastnili i íránský prezident Ebráhím Raísí a syrský prezident Bašár al-Asad, zveřejnil zatím jen mírovou výzvu, ale určitě se tam mluvilo i o tom, co dělat, když na mír nedojde.

Pokud bude válka dlouhá a Izrael to přežene, může to prohrát, varuje Jon B. Alterman z Centra pro strategická a mezinárodní studia ve Washingtonu, kde je viceprezidentem a ředitelem programu pro Blízký východ.

<https://www.csis.org/analysis/israel-could-lose>

Jeho studie stojí za pozornost. Pár věcí jsem si dovolil zvýraznit.

Izraelská armáda má za sebou pozoruhodnou vítěznou historii. Zvítězila v konvenčních válkách v letech 1948, 1967 a 1973, pak roku 1996 donutila Organizaci pro osvobození Palestiny (OOP) vzdát se ozbrojeného boje a od roku 2006 výrazně oslabilo taky Hizballáh. Armáda je silná nejen díky americké podpoře, ale také proto, že vlastně vše, co k ní patří – od její doktríny, organizace a výcviku až po její vedení a personál – dotváří nejmocnější bojovou sílu na Blízkém východě.

Většina diskusí o válce v Gaze proto předpokládá, že Izrael nakonec zvítězí. Pro Izrael je v sázce tak mnoho a náskok Izraele nad Hamásem je tak velký, že jakýkoli jiný výsledek než vítězství je nemyslitelný. Otázkou je, v jakém časovém horizontu, a taky za jakou cenu.

Přesto je docela možné, že válka v Gaze bude první válkou v historii Izraele, kterou tato armáda prohraje. Tato ztráta by byla pro Izrael katastrofální a hluboce by poškodila Spojené státy. A právě to je třeba vzít do úvahy.

Izraelská armáda se do značné míry vyhnula vývoji, který si Spojené státy přivodily válkou ve Vietnamu a navazujícím seriálem nedomyšlených dobrodružství. Americká válčení v Libanonu, Somálsku a na Haiti skončila bez jasných vítězství, ale tam šlo jen o konflikty malého měřítko. Zato války po 11. září 2001 v Iráku, Afghánistánu a syrsko-irácké pohraniční oblasti už vyžadovaly plné zapojení veškerých zdrojů, ale ani tam nedokázaly zajistit vítězství léta bojů, miliardy dolarů a tisíce mrtvých Američanů.

(Tady to píšou soudruzi ze zmíněného strategického centra trochu při zdi. Podle Brownovy univerzity, která to pečlivě sleduje, třeba válka v Afghánistánu stála 300 milionů dolarů **denně** a trvala **20 let**. Spolu s další prohranou válkou v Iráku to stálo dohromady 2 700 miliard dolarů. **Celá „válka proti teroru“**, ve které USA v Sýrii pro změnu podporovaly i druhou stranu, **stála podle stejného zdroje 8 000 miliard dolarů a zničila 900 000 životů**. Viz <https://www.brown.edu/news/2021-09-01/costsofwar> .)

*Izraelci někdy tvrdí, že jejich války o přežití, vedené doslova na jejich hranicích, nelze srovnávat se vzdálenými americkými akcemi. Argumentují také tím, že v těchto otázkách přežití je veřejnost v Izraeli jednotná, zatímco západní populace je ve srovnání s nimi vrtkavá. Říkají, že Izrael zvítězí, protože musí. **Co když ponaučení, které Spojené státy nabízejí, zní, že i slabé strany mohou porazit ty silné, pokud použijí správnou strategii?***

Barbarství Hamásu v Izraeli vyvolává srovnání s Islámským státem a al-Káidou, ale to může odvádět pozornost od toho, co je skutečně důležité: že koncept vojenského vítězství Hamásu, stejně jako jiných podobných organizací, je zaměřen na dosažení dlouhodobých politických výsledků.

Hamás nevidí vítězství v jednom či pěti letech, ale v zatažení do desetiletí bojů, které zvyšují palestinskou solidaritu a prohlubují izolaci Izraele. V tomto scénáři si Hamás získá obležené obyvatelstvo v Gaze a zasadí se o svržení vlády Palestinské samosprávy tím, že zajistí, aby ji Palestinci považovali za neschopný doplněk izraelské vojenské autority.

Arabské státy se mezitím začaly odklánět od normalizace vztahů s Izraelem, globální Jih je stále zřetelněji na straně Palestinců, Evropa se děsí excesů izraelské armády a v debatě o Izraeli, která se rozhořela v Americe, vyhasíná podpora obou politických stran, jíž se Izrael těšil od počátku 70. let.

Obavy z regionální války Hamásu vyhovují, protože vyvolávají globální debaty o nákladech spojenectví s Izraelem. Schopnost Izraele udržet si během tohoto procesu solidaritu je ohrožena. **Cílem Hamásu není ani tak posílit solidaritu na své straně jako spíše odcizit Izrael jeho mezinárodním partnerům a proměnit ho v nepřítele, za kterého jej považuje on sám.**

Hamás nemusí být silný, aby tuto strategii uplatňoval; Musí být pouze vytrvalý. Místo toho, aby spoléhal na dostatečnou sílu k porážce Izraele, snaží se využít mnohem větší sílu Izraele k porážce Izraele. Izraeli jeho síla umožňuje zabíjet palestinské civilisty, ničit palestinskou infrastrukturu a vzdorovat globálním výzvám ke zdrženlivosti. Avšak všechny tyto věci podporují válečné cíle Hamásu.

PRO

PRÁVO RESPEKT ODBORNOST
www.stranapro.cz

Hamás má v plánu prohrát řadu bitev, stejně jako tomu bylo v minulosti. Překvapivé úspěchy této skupiny ze 7. října však budou inspirovat budoucí generace Palestinců, kteří si váží i malých vítězství proti nemožné přesile. Hamás se sice snaží získat zpět Jeruzalém, ale tento

cíl se podobá židovským představám o příchodu Mesiáše. Každý má povinnost na tom pracovat, bez ohledu na pravděpodobnost, zda to někdy uvidí.

Izrael sází na to, že dokáže zabít dost bojovníků Hamásu tak rychle, aby vyhrál. Detaily bude řešit až potom. Hamásu však stačí neochvějně hájit patovou situaci.

Co by tedy měl Izrael udělat, aby zajistil porážku Hamásu?

Prvořadé jsou dvě související věci a ani jedna z nich není zcela vojenská. Prvním je získat zpět globální podporu, kterou Izrael zdánlivě přenechal zkorumpované a násilné teroristické organizaci, která se zabývá vražděním nevinných. To je nejdůležitější v izraelském okolí, kde většina států sdílí nepřátelství Izraele vůči Hamásu.

Až se Izrael dostane do bodu, kdy bude usilovat o stažení z Gazy – a to navzdory nedávným tvrzením, že to neudělá; ta potřeba tu prostě bude – neobejde se bez spolupráce zemí jako je Egypt, Jordánsko a Saúdská Arábie, které by tam mohly řídit obnovu. Tyto země se budou muset postarat o dodávky všeho potřebného, poskytnout určitou policejní ochranu, financovat rekonstrukci a legitimizovat jakoukoli strukturu vládnutí, která tam vznikne.

Izrael bude také muset oživit Palestinskou samosprávu, která se už léta rozpadá. Žádná z těchto zemí se sice hluboce neangažuje v palestinské věci, ale všechny jsou uraženy tím, co považují za izraelskou lhostejnost k životům Arabů. Nebudou ochotni přijet na pancířích izraelských tanků a budou cítit jen malou zodpovědnost za ochranu Izraele před jeho vlastními činy.

I když však nebudou ochotni převzít za Gazu odpovědnost, mohou tam prosazovat vlastní zájmy a bránit tomu, aby tam zapustily kořeny hrozby, které míří i na ně. Izrael by měl nyní jednat s těmito vládami

přímo. Musí zajistit, aby se cítily vyslyšeny, a začít je přesvědčovat, že stabilní Gaza je možná, pokud v ní budou hrát roli. Musí je přesvědčit, že stabilní Gaza bude sloužit jejich zájmům.

Druhá část, která s tím souvisí, spočívá v tom, že Izrael potřebuje oddělit Hamás od okolního obyvatelstva a zajistit, aby se jakákoli palestinská solidarita, která z této války vzejde, soustředila kolem silné alternativy k Hamásu. Izraelské cílené praktiky zde hrají roli, ale realisticky vzato, tato alternativní organizace nebo hnutí bude muset věrohodně prosazovat palestinské aspirace, jak na prosperitu, tak na sebeurčení.

Cítí-li velký počet Palestinců, že jedinou budoucností, která je čeká, je bída, bude se velká část z nich snažit vystavit bídě i ty, kdo je dusí. Sdílený projekt, smysl pro důstojnost a zájem o změnu nabízí motivaci zranitelným skupinám obyvatel. Pokud však jedinou cestu k prosazování těchto věcí nabídnou jen ozbrojené skupiny, dostanou v palestinském životě nezpochybnitelnou přednost.

Izraeli by mnohem lépe posloužilo silné palestinské hnutí, které by bylo případně schopno se Izraeli postavit, nejen se vzdát. Palestinská samospráva pod vedením Mahmúda Abbáse v tomto ohledu selhala a v důsledku toho Abbásova popularita sotva překračuje jednociferné číslo. Bývalý šéf Šin Bet Ami Ajalon hlásal, že Palestinci potřebují politickou perspektivu, ale tu je nutno vnímat šíře. Palestinská bída má mnoho podob – a Palestinci za ni nesou spoluzodpovědnost, – ale lidé musí cítit, že bída může skončit.

Ministr zahraničí Antony Blinken právě strávil většinu týdne na Blízkém východě a prosazoval tyto a další myšlenky, ale nezdálo se, že by měl velký úspěch. Zdá se, že Izrael je ve válečném módu. Pokud jeho veřejná prohlášení něco naznačují, pak z nich plyne jen to, že se moc nevěnuje tomu, jak by jeho vítězství mělo vypadat. Blinken nebyl schopen na tom něco změnit.

Hamás údajně plánoval svou akci ze 7. října celé roky. Nebyl si jistý svým úspěchem, ale byl si poměrně jistý izraelskou reakcí. Izrael si nemůže dovolit prohrát válku. Ale zaslepen svou snahou zvítězit by prohrát mohl.

Tolik Jon B. Alterman z Centra pro strategická a mezinárodní studia ve Washingtonu. Pokud bych měl zdůraznit jednu myšlenku, pak autor považuje za riziko, že válka nevyzní podle toho, komu se podaří zabít víc nepřátel, ale kdo v ní vyzní jako ten horší, jako ta odpornější nádoba zla. A tady si Izrael koleduje.

Zbyněk Fiala

